

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/293>

Materiál v pripomienkovom konaní do 16.06.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom spravodlivosti SR na základe Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2021

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Navrhuje zavedenie tzv. donucovacích opatrení, ktorými majú byť peňažná pokuta, zadržanie vodičského preukazu, zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla a použitie technických prostriedkov brániacich užívaniu vecí. Tieto donucovacie opatrenia budú aplikovateľné nielen pri vynucovaní plnenia povinnosti súčinnosti (v tomto prípade však len donucovacie opatrenie v podobe peňažnej pokuty) a povinnosti uskutočniť vyhlásenie o majetku, ale aj v exekučných konaniach vedených na uspokojenie práv na nepeňažné plnenie, ako aj v exekúcii na vymoženie pohľadávky na výživnom (v súvislosti s čím súčasne dochádza k vypusteniu právnej úpravy exekúcie zadržaním vodičského preukazu). Okrem uvedeného sa v súvislosti so zabezpečením zrýchlenia a zefektívnenia exekučného konania navrhuje aj zmena a doplnenie právnej úpravy výkonu exekúcie na uspokojenie práv na nepeňažné plnenie. Okrem uvedeného sa navrhuje aj niektoré úpravy, ktoré majú za cieľ zefektívniť vedenie exekučného konania a posilniť postavenie oprávneného v exekučnom konaní.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.01.2023

Postoj RÚZ k materiálu

Základným cieľom navrhovanej právnej úpravy je zrýchliť a zefektívniť vedenie exekúcií na uspokojenie práv na nepeňažné plnenie, ako aj zefektívniť právnu úpravu vynucovania iných povinností nevyhnutných pre ukončenie exekučného konania. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedenú zásadnú pripomienku s cieľom zaviesť do návrhu zákona princíp voľnej voľby exekútora zo strany povinného. Zistenia z praxe dokladajú, že náhodný výber sa neosvedčil a viedol k zhoršeniu práv veriteľov.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nových novelizačných bodov
RÚZ navrhuje vložiť do návrhu novely nové novelizačné body v znení:

„1. Doplniť § 33 odsek 13 znie:

(13) Ak súd vylúči exekútora z exekúcie, vec zároveň prideliť postupom podľa § 55 novému exekútorovi. Ak súd vylúči exekútora, ktorému bola vec pridelená podľa § 55 ods. 1 až 6, súčasne s rozhodnutím o vylúčení vydá novému exekútorovi dodatok k povereniu na vykonanie exekúcie. Ak súd vylúči exekútora povereného vykonaním exekúcie na návrh oprávneného podľa § 55 ods. 8 druhej vety, v exekúcii pokračuje ten exekútor, ktorého navrhne oprávnený a ktorého vykonaním tejto exekúcie poverí súd; súd doručí novému exekútorovi dodatok k povereniu na vykonanie exekúcie len čo oprávnený navrhne súdu nového exekútora. Dodatok k povereniu na vykonanie exekúcie sa doručí vylúčenému exekútorovi a novému exekútorovi; novému exekútorovi sa doručí aj pôvodné poverenie na vykonanie exekúcie. Vylúčený exekútor odošle najneskôr do piatich pracovných dní novému exekútorovi exekučný spis a

poukáže doteraz vymožené a nevyplatené plnenia. Porušenie povinnosti exekútora podľa predchádzajúcej vety je závažným disciplinárnym previnením.“

„2. Doplniť § 48 ods. 3 sa za písmeno d) vkladá nové písmeno e), ktoré znie:

e) označenie exekútora, ktorý má byť poverený na vykonanie exekúcie, ak sa nepostupuje podľa § 55 ods. 1 až 6,“
Doterajšie písmeno e) až l) sa označuje ako písmeno f) až m).

„3. § 55 sa dopĺňa odsekom 8, ktorý znie:

(8) Podľa odseku 1 až 6 sa postupuje iba v prípadoch, kedy oprávneným je štátna rozpočtová organizácia a štátna príspevková organizácia, štátny fond, štátny orgán bez právnej subjektivity spravujúci majetok štátu, právnická osoba, ktorej väčšinovým vlastníkom alebo ovládajúcou osobou je štát alebo ktorá je zriadená osobitným právnym predpisom, alebo právny nástupca takýchto organizácií, fondov a osôb. V ostatných prípadoch exekúciu vykoná exekútor, ktorý má byť podľa návrhu na vykonanie exekúcie poverený na vykonanie exekúcie na návrh oprávneného alebo na návrh toho, kto preukáže, že naňho prešlo právo z rozhodnutia a ktorého na vykonanie exekúcie poverí súd.“

„4. Doplniť § 243p vrátane nadpisu znie:

§ 243p

Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. septembra 2022

Exekučné konania začaté pred 1. septembrom 2022 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. augusta 2022.“

Odôvodnenie:

Sme presvedčení, že pre dobre fungujúcu ekonomiku je nevyhnutné udržiavať stabilné ekonomické prostredie, v ktorom majú veritelia zabezpečenú primeranú vymožitelnosť svojich pohľadávok pri zachovaní vysokého štandardu ochrany spotrebiteľa.

Avšak v tejto oblasti v posledných rokoch dochádza k významnému oslabovaniu pozície veriteľov. Jednou z oblastí, ktorá je pre vymožitelnosť pohľadávok kľúčová, je exekučné konanie, v ktorom exekútor ako štátom poverený orgán môže realizovať úkony proti povinnému – dlžníkovi. Exekútor je posledný článok zabezpečujúci vymožitelnosť práva a jeho úloha je zásadná pri výkone rozhodnutí. Na Slovensku v priebehu posledných rokov došlo k niekoľkým zásadným zmenám v procese exekučného konania. V roku 2017 bola prijatá novela Exekučného poriadku, ktorá okrem iného zaviedla systém náhodného pridelenia vecí jednotlivým Exekútorským úradom (ExÚ).

Vzhľadom k tomu, že od prijatia novely ubehlo už viac ako 5 rokov, sa člen Republikovej únie zamestnávateľov - Asociácia slovenských inkasných spoločností (ASINS), na konci roku 2021 rozhodla realizovať rozsiahlu analýzu exekučných konaní začatých po roku 2018 s cieľom objektívne zodpovedať na otázku, aké dopady malo na veriteľov náhodné pridelenie exekúcií a aká je reálna efektívnosť jednotlivých ExÚ (ďalej len Analýza EK22).

Analýza EK22 bola realizovaná na takmer 130 tisícoch exekučných konaní začatých po 01.01.2018. Dovoľujeme si skonštatovať, že sa jedná o najrozsiahlejšie vyhodnotenie exekučných konaní u súkromných veriteľov v histórii SR.

Kľúčové zistenia Analýzy EK22

- Novela naplnila očakávania z pohľadu rovnomerného rozdelenia nových exekučných konaní
- Novela zásadným spôsobom zlyhala pri udržaní primeranej efektivity exekučného konania. Efektívnosť exekútorov závisí od počtu vykonaných úkonov, lustrácie majetku dlžníka povinného, stupňa informatizácie jednotlivých ExÚ.
- Existujú zásadné rozdiely v práci jednotlivých ExÚ, niektoré ExÚ dosahujú v danom kraji efektívnosť len na úrovni 30 až 40 % v porovnaní s dobre fungujúcimi ExÚ v danom kraji (viď. obr. 1)
- Časť ExÚ z finančných dôvodov rezignovala na aktívnu správu pridelených prípadov a zameriava sa na minimalizáciu vlastných nákladov. Keďže exekútori majú garantovaný prísun ďalších exekúcií bez ohľadu na úspešnosť vymáhania, niektorí exekútori vykonávajú základné úkony a následne „už len dočkať sa zastavenia exekúcie po 5 rokoch“ a zinkasovať odmenu 60 €.

Presné tabuľkové znenie analýzy, v členení podľa jednotlivých krajov bolo zaslané na Ministerstvo spravodlivosti v uplynulom období.

Dopady náhodného pridelovania exekúcií na veriteľov:

- Významné zníženie úspešnosti exekučného konania v porovnaní s obdobím pred prijatím novely

Všetci významní súkromní veritelia potvrdzujú trend znižovania úspešnosti exekučného konania (trend potvrdzujú okrem členov ASINS aj veritelia z telekomunikačného sektora, či zástupcovia zdravotných poisťovní). Pokles sa v závislosti od segmentu pohybuje na úrovni 30 – 50 % a pokles nastáva aj napriek tomu, že po prijatí novely EP väčšina veriteľov pristúpila k selekcii prípadov k podaniu návrhu na exekúciu, t. j. veritelia podávajú návrhy na exekúciu pri bonitnejších dlžníkoch. Po zohľadnení tejto selekcie je pokles efektívnosti exekučného konania ešte zreteľnejší.

- **Zásadné rozdiely v efektívnosti práce jednotlivých ExÚ**

Tak, ako ukázali výsledky Analýzy EK22, veritelia sú nútení odovzdávať svoje pohľadávky aj ExÚ, ktoré sú o viac ako 50 % neefektívnejšie ako ich iní kolegovia v danom kraji. Takýmto pridelovaním exekúcií neefektívnym exekútorom dochádza k ujme na strane veriteľov (potenciálna ujma predstavuje rozdiel vo vymožení pohľadávky efektívnym exekútorom a neefektívnym exekútorom).

- **Navýšenie administratívnej a finančnej náročnosti vedenia exekučného konania pre veriteľov**

Veritelia okrem poklesu úspešnosti exekučného konania čelia aj zvýšením nákladom spojeným s uplatnením pohľadávky v exekučnom konaní. Hlavné príčiny zvýšených nákladov sú:

- o Zvýšenie počtu dokumentov, ktoré je nutné spracovať – nárast v priemere o viac ako 150 %
- o Nejednotný štandard komunikácie zo strany exekučných úradov
- o 4 násobné navýšenie času potrebného na riešenie požiadaviek zo strany exekútorových úradov.

- Možné porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv.

Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na výkon rozhodnutia v civilných veciach ako už v minulosti rozhodol Európsky súd pre ľudské práva, napr. vo veci Di Pede proti Taliansku (rozsudok , 26.9. 1996, č. 15797/89, §20-24).

Náhodné pridelovanie spoločne s novou zrážkovou legislatívou spôsobuje ďalší významný pokles v úspešnosti exekučných konaní, pokles vymožitelnosti práva.

Systém náhodného pridelovania exekúcií ukracuje veriteľov pri vymáhaní súdom priznaných nárokov (ak neefektívny exekútor svojou nečinnosťou nevyvíja pohľadávku) a môže spôsobovať porušenie práva na spravodlivý proces u veriteľov.

Ako vyplýva z Analýzy EK 22, po zavedení náhodného pridelovania exekúcií sa znížila efektívnosť exekučného konania, zvýšila sa administratívna záťaž veriteľov pri komunikácii s exekútorami, došlo k demotivácii exekútorov.

Záver: Úlohou štátu je vytvoriť podmienky pre vymožitelnosť práva, vrátane núteného výkonu. Jedným z opatrení na zlepšenie vymožitelnosti práva je pri súkromných veriteľoch zaviesť možnosť výberu exekútora, aby sa obmedzila škoda, resp. ujma veriteľov z dôvodu neefektívne vedených exekúcií.

Ponechanie súčasného stavu- náhodného pridelovania exekúcií môže znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, čo môže vyústiť do súdnych sporov voči Slovenskej republike o náhradu škody resp. ujmy v dôsledku porušenia práva na spravodlivý proces.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/293>